

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția : Hotel Imperial 21
Administrația : Str. Regală, 6
BUCUREȘTI

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

ÎN LUME

«Eü m'am luptat cit am putut
Și-am dus'o-așa cu rău, cu bine, —
Mă știe Domnul și pe mine
Cum am făcut de te-am crescut
Și cite nopți n'am petrecut
Gîndindu-mă la tine !

Și știi... necazu-i partea mea !
Destul m'a bîntuit năpasta...
Che, dacă-mi trăia nevasta
Noi nu eram să fim așa ;
Dar ce să faci cînd Domnul vrea
Așa-i viața asta !

Tu vezi... la noi în sat e greu,
Mai bine du-te..., lumea-î mare
Apucă și tu vre-o cărare
Și să te 'ndrepte Dumnezeu,
De unde știi norocul tău
Din care colț răsare ?...»

Din deal un cîntec trăgănat
Se lasă liniștit în vale
Și George se oprește 'n cale,
Ostînd se uită peste sat
Și-apoi se duce 'ngîndurat
Cu doina lui de jale.

Bătrînul stă pierdut în prag
Privind la cel care se duce,
Întinde brațul să-l apuce
Dar vrerea lui se pierde 'n vag..
— «O, Doamne fi-î de-acum toiag,
Ajută-î sfîntă cruce !...»

Z. BIRSAN.

LEGENDA LUI ISUS ¹⁾

«Și iarăși bat la poartă cu degetele moi florile primăverii și unde acum cincî sute de ani turmele lui Bucur ciobanul se pierdea în orizontul șesului, astă-zî miî de grădini contrastează în tină ră verdeată cu zidurile albe și acoperemintele strălucite ale caselor și cu turnurile bisericilor ; iar duiosul ritmu al clopotelor ne vestește vechia și trista legendă că astă-zî încă Hristos e în mormînt, că miine se va înălța din giulgiul alb ca floarea de crin, ridicîndu-și fruntea sa radioasă la ceruri.

Tristă și mîngăietoare legendă ! Iată două miî de ani aproape de cînd ea aî ridicat popoare din întunec, le-aî constituit pe principiul iubirii aproapelui, două miî de ani de cînd biografia fiului lui Dumnezeu e cartea după care se crește omenirea. Învățaturile lui Buddha, viața lui Socrat și principiile stoicilor, cărarea spre virtute a chinezului La-o-tse, de și asemănătoare cu învățămintele creștinismului, n'aî avut atita influență, n'aî ridicat atita pe om ca evangelia, această simplă și populară biografie a blîndului Nazarinean, a căruî inimă a fost străpunsă de cele mai mari dureri morale și fizice, și nu pentru el, pentru binele și mîntuirea altora. Și un stoic ar fi suferit chinurile lui Hristos, dar le-ar fi suferit cu mândrie și dispreț de semenii lui ; și Socrat a băut paharul cu venin, dar l'a băut cu nepăsarea caracteristică virtuții civice a anticității. Nu nepăsare, nu dispreț : suferința și amărăciunea întreagă a morții a pătruns inima mielului simțitor și în momentele supreme, aî incolțit iubirea în inima lui și și-aî incheiat viața pămîntescă cerînd de la tată-său din ceruri iertarea prigonitorilor. Ast-fel a se sacrifica pe sine pentru semenii săi,

¹⁾ Reproduc articolul din «Timpul», VI, 1881, No. 82 (12 Aprilie), col. 2 urm., unde s'a publicat în preajma sfîntelor sărbători de Paști. Limba curată și bogată, stilul poetic și coloritu-i biblic, argumentarea viguroasă, precum și ideile filosofice și sociale cuprinse aci, — dovedesc toate paternitatea lui Eminescu, ceea-ce voi expune mai pe larg altădată, cînd mă voi ocupa cu întreagă prosa politică a maestrului. Deocamdată constat adinca religiozitate, care străbate fie-care frază din acest articol și care se găsește nu numai în minunata «Rugăciune» și în alte cite-va poesii ale lui Eminescu, ci și în multe din lucrările sale în proză. Mai atrag luarea aminte a cetitorilor asupra deosebirei caracteristice între fondul senin al acestuî articol și fondul pesimist întunecat al unuî alt articol de Paști al lui Eminescu, reprodus din «Timpul» în «Moștul romîn» al d-luî I. L. Caragiale și de aici în volumul «Novele de Eminescu» (Bibl. Șaraga). p. 142 urm. — I. Sc.

nu din mândrie, nu din sentiment de datorie civică, ci din iubire, a rămas cea mai înaltă formă a existenței umane, acel simbul de adevăr care disolvă adinca disarmonie și asprimea luptei pentru existență ce bîntue natura întregă.

È ușoară credința că prin precepte teoretice de morală, prin știință oare-cum, omul se poate face mai bun. Omul trebuie să aibă înaintea lui un om ca tip de perfecțiune după care să-și modeleze caracterul și faptele. Precum arta modernă 'și datorește renașterea modelelor antice, ast-fel creșterea lumii nouă se datorește prototipului omului moral, Isus Hristos. După el încearcă creștinul a-și modela viața sa proprie, încearcă combătînd instinctele și pornirile pămîntești din sine. Chiar dacă desvoltarea cunoștințelor naturale se îndreaptă adeseori sub forma filosofemelor materialiste în contra părții dogmatice a scripturii, chiar dacă în clasele mai culte soluțiunii filosofice ale problemei existenței iaă locul soluțiunii pe care o dă biblia, caracterele crescute sub influența biografiei lui Hristos, și cari s'au încercat a se modela după al lui, rămîn creștine.

Dacă vorbim de această împrejurare e pentru a arăta că nu în cultura excesivă a minții consistă misiunea școalelor — esecție făcînd de cele înalte — ci în creșterea caracterului. De acolo rezultă importanța biografiei lui Hristos pentru inimele unei omeniri vecinic renăscînde. Pentru a se îmbogăți, pentru a 'și îmbunătăți starea materială, pentru a ușura lupta pentru existență, dînd mii de ajutoare muncii brațului, oamenii au nevoie de mii de cunoștințe exacte. Pentru a fi buni, pentru a se respecta unii pe alții și a 'și veni unul altuia în ajutor, au nevoie de religie.

De aci răsare însă și marea deosebire între vechiul stat păgîn și statul creștin. Statul ca product al naturii e supus acelorăș legi mecanice, presintă acelaș complex de lupte pentru existență individuală și colectivă ca și natura. Menirea monarhiei creștine e a modera asprimea legilor inerente statului prin apărarea celui slab de exploatarea celui puternic, și în fine prin compensație. Dacă există puternici, ei cată să compenseze prin o activitate bine-făcătoare puterea ce-o au asupra altora. De aceea pentru înaintarea în viața politică cată să se ceară sau o mare inteligență sau un mare caracter, care să compenșeze munca societății ce 'i susține. Acesta ar fi idealul monarhiei creștine și ar fi misiunea bisericii de-a răspîndi acest sentiment și 'n clasele de sus și 'n cele de jos. Dacă simbul veșnicului adevăr semănat în lume de Nazarineanul răstignit, a căutat să se 'mbrace în formele frumoase ale bisericii, dacă aceasta a dat o mare nobleță artelor luându-le în serviciul ei, asupra formelor re-

ligioase, asupra datinei frumoase nu trebuie uitat fondul, nu trebuie uitat că orî-ce bun de care ne bucurăm în lume e în mare parte fapta altora și că posesiunea lui trebuie răscumpărată printr'un echivalent de muncă. De aceea e de datoria claselor superioare de-a strînge cit de multă cultură pentru a ușura munca celor de jos, pentru a le lumina și a le conduce spre binele lor moral și material.

Suferințele de moarte ale dascălului și modelului nostru nu ni se cer decît în momente excepționale, nu se cer decît dela eroi și dela martiri. Dar întru cît ne permite imperfecțiunea naturii omenești, fie cine trebuie să caute a compensa prin muncă și prin sacrificiu bu-nurile de cari se bucură. Atunci numai Domnul va petrece în mij-locul nostru, precum adese orî cu bucurie aû petrecut în mijlocul puternicilor și religioșilor noștri străbuni.

M. EMINESCU

STEAGUL

Se luptă 'n vînt semețul steag al țarei:
 Un riû de roș, de galben și albastru.
 În tremur ca ș'un suflet de sihastru
 Grăește el, dînd falnic sbor visării:

— Aû nu te simți al Datinei fiastru
 Întunecînd pe marginea perzării!»
 Ci par'c'ar spinteca tot largul zărei
 Cel vultur prins pe-al steagului-pilastru.

În sbor întins ca să'și plinească dorul
 În foc s'ar duce el cu tricolorul
 În juru-i dalbe săbiî zid, de-a dragul!

Căci și-ar întinde 'n jur a sa aripă
 Ca grija unei mame d'or ce clipă
 Să'și apere vitejiî lui — și steagul.

ION BİRSEANUL.

1812 ¹⁾

LIPSCA

Cu ce poftă și nesăț, deșărtă bătrînul ulcica păn' la fund, sorbind și ultima picătură, apoi cu mîneca își șterse mustața albă mulțămînd de cinste.

— Bun e vinul moșule? il întrebaî eu.

— He! he!.. cum de nu! — dă vieață, da-î și lăsător de vorbă, il cunosc.

— Cum?..

— Doar mi-am petrecut tinerețele cu el. E armaș din via Domnească.

— Din ce loc?

— N'ai grijă, nu-î de la Cotnari, ci din via de la Ștefănești. Ci că acolo, odată... cînd-va!? o fi fost mari curți Domnești zidite de Ștefan Vodă cel sfînt. Imi aduc aminte că pe cînd eram copil, încă se mai vedeau urme de ziduri pe virful stîncilor văroase. Acum vremea le-a spulberat și din toate acele mîndrețe și minunății, a mai rămas via, cu vestita viță adusă de pe dealul Catalinei de la Cotnar.

Și pufăind bătrînul din lulea, se așeză pe prispă urmîndu-și mai departe povestirea.

— După cum vă spuneam, am ajuns noi la Wileana (*Wilna*). Eram goi, ribigiți de frig și galbeni ca turta dn ceară, mulți din muscali s'au stins acolo de lipsuri și osteneală. Numai ghinararul Pilaf (*Platoff*) era neobosit, el și cu Cazacii lui au pornit mai departe curățînd pustiurile de oștirea lui Napolion. Ce e mîniea lui Dumnezeu!.. în cite-va luni au adormit pe vecie atitea miî de oameni!.. venit-au mulți ca nisipul mării și s'au reintors la vetrele lor numai un pumn de oșteni cu chipuri sarbede ca de moarte, curat stafii din fundul mormintelor.

De pretutindenî veneau știri că dușmanii au trecut hotarele împărăției moschicești și că de-o vrea Dumnezeu, odată cu topirea omătului se va încheia și pacea.

Cu ce jînd așteptam acea zi bine-cuvîntată, ca să auzim și noi din gura Polcovnicului porunca: *Peröt* în spre casă, și nu la răsboi! Însă zădarnică ne fu poftirea, că trecură zile, săptămîni, luni și noi tot pe loc stam; ba, spre mirarea mea, videam cum zilnic răsar ca din pămînt alte rînduri de oșteni, de astă dată păgîni sălbateci numiți: *Başchiri* cari nici nu cunoșteau pușca, — se luptau încă cu sulița și arcul ²⁾.

Dacă era să se facă pace, atunci pentru ce veneau aceștia? Cu bună samă, împăratul Alexandru își schimbasă gîndul și bănuieala mea să adeveri, căci într'o bună dimineață ne porni spre țara Neamțului.

¹⁾ A se vedea «Sămănătorul» An. I, N-rele 3 (vol. I) și 37 (vol. II.)

²⁾ La bătălia de la Lipsca s'au văzut apărînd «*Des Bashkirs de Sibérie*» lup-tîndu-se cu săgețile si pe care *grenadirii Francezi* îi luaă în batjocură, numîndu-i «*Des Amours*».

De-acum ține-te băete că nevoile vor curge gîrlă!.. Prin cîte tirguri am trecut, cine le mai poate da de seamă!.. Doar am ajuns pîn' la malurile mărilor, apoi ne-am coborît în jos spre scaunul craiului nemțesc și de-acolo în spre munți... și pe unde treceam, suna cornul de răsboi, și furnicau oștenii mulți cită frunză și earbă, curat ca'n povești. De prin codri și cimpii, din cetăți și sate, curgeau puhoi, gloate di oameni; călăreți și pedestrime roeau ca din senin, urmăriți de lungi șiraguri de care și căruți, îmbrucite de povoare.

Ș'asa cum ne tot duceam, iată că auzim șoptindu-se că nemții au dat peptul cu Franțuzul și că s'a început războiul. Nu mult după asta am ajuns și noi pe cîmpul de luptă și ne-am războit noi pînă'n sară cînd aproape de chindie ne-a pus pe goană Grinari (Le Grognards) lui Napolion. Eū m'am minunat cînd i-am zărit. Știeam că au rămas întroeniți în pustiurile împărăției moschicești, să vede că s'au intrupat din morți, aceiași granadiri spătoși, dogoriți la față, și imbrăzdați de săbii. Ce să vă mai spun, ne-a gonit ca ogarii o bună bucată din noapte și tot iepurește am trecut noi pe lingă un tîrg ce-î zicea Luța (Lützen), ș'abea am scăpat de măcel după ce am ajuns la niște prăpăstii, încunjurate de tauri saraturoase, că se cufunda omul de-a călare.

Acolo am poposit hărțuiți ca vai de lume... spuneau Polcovnicii că de-ar fi avut Napolion călărima la 'ndămînă, să isprăvea cu noi.

Ast-feliū din luptă 'n luptă și înspre toamnă am ajuns la Lipsca. Mulțămesc Celui de sus că m'a învrednicit să văd cetatea aceasta de unde să aduceau în țara noastră atitea mărfuri. Aici ne-am dat iarăș odihne! se svonise hotărîtor că de astă dată se va încheia pacea. Aș!.. de unde? Să tot fi stat liniștiți cel mult o lună și pe urmă a început din nou să se audă bubuitul tunurilor și strigătul sălbatec de război.

Țin minte ca acum, era în ajunul sărbătoarei «schimbărei la față» noaptea stam de strajă, cînd de-odată la revărsatul zilor, ce să videm?... că din depărtări s'învăpăează cerul, aprinzindu-se focurile în linie dreaptă pe virfurile munților, ca dîra pulberii de pușcă și una după alta să lumineau stîncele de flăcări roșii, ce păreau că țînesc din creștetele lor. Era semnul prevestitor de măcel.

A două-zi sosi vestea că: chiar socrul Împăratului Napolion dăduse mina cu toți dușmanii lui, și că s'a hotărît între ei să robească împărăția Franțuzului.

Împlinise doi ani de ostaș, doi ani de cînd dormeam subt co-periș de stele, umblind în bobote, fără să știu pentru ce mă sbuciumam?... Mi să făcuse așa un dor de țărișoară că mă uscam vîzînd cu ochii și mă podideau lacrimile și plîngeam ca un copil. Doi ani de cînd nu auzisem o vorbă Moldovenească, un cuvînt care să'mi meargă la inimă. Prins cu arcanul ca un ciine de cătră afurisiții de cazaci, răpit din mijlocul părinților și neamurilor mele, eram aruncat ca un străin în isbeliștea întîmplărei, să colînd lumile și să ucid atîția oameni carî nu mî-au greșit cu nimic...»

Amintirea aceasta il sili pe bătrîn să'și intrerupă povestirea, ștergîndu'și cu mînica o lacrimă care-î întuneca privirea, se uită lung la mine, ca și cum ar fi voit să'și ceară ertare de slăbiciunea lui.

— Grozav lucru!... rosti el, — sunt atîta ani de atunci!... și cu toate acestea încă nu s'a șters din mintea mea videniele acelor vremuri. Trăesc cu ele, îmi pare că am fost erî, și mă cutremur și mă străbat florii, cînd mă gîndesc că: *eii* sunt acela care a călcat în picioare atîta sînge de creștin, care a sdrobotit fără milă atîtea capete, apărîndu'l pe-al meu.

Mi-aduc aminte că într'o noapte eram pus de pază, străjueam o casă cu două rînduri. Jos erau ostași ca mine, sus mai mulți ghinărari de-ai împăratului Alexandru.

Chef mare, beaū ghinararii pe 'ntrecute vinuri furate tot de cele scumpe care cînd distupî gărăfile, pocneau ca pistoalele. Să îmbătasă de-a binele cei de sus, da și străjării nu erau mai treji, că mulți căzusă la pămînt, să-î urnești cu boii. Imi venise rîndul să fiu schimbat. Am intrat în casă să'mi odihnesc oasele, și nu bine mă prinsă somnul cel d'întăi, cînd ca prin vis aud afară o zarvă mare. Ce'mi zic eū: să sfădesc muscalii de la băutura, și ostenit cum eram m'am întors pe ceia coastă. De-odată să deschisă ușa cu sgomot și să umplu casa cu o mulțime de granari de ce-î bătrini, spătoși și nalți pin' la pragul de sus. Cit ai bate din palme, legă pe cei adormiți, ciți-va să răpăd la mine, eū, cu iuțala fulgerului am și pus mîna pe țava puștei, ridicînd'o să lovesc cu stratul după cum imi era obiceiul. Doi mă apucă puternic de braț, eū mă smucesc, le scap din mîni și eram gata să-î dobor, cînd pe din dărăpt unul din granadiri, *bata'l vina*, un granadir căpătinos, își scoasă oboroaca din cap și mi-o infundă păn' dincolo de urechi. Pas de te mai luptă, mă 'nădușam, scap pușca din mîni, granarii chicotind de șireclie mă legară frumos, apoi ridicîndu'mi din cap blăstămata de căciulă mă lăsă să răsuflu. Eî, arătîndu-mă cu degetul și ținîndu-să cu mîna de burtă, rideau să sbîrnie geamurile, eū, crăpam de ciudă. Sus, alți granadiri să luptau cu ghinararii, am auzit pocnete de sticle, ceva ginghenit de otăl și pe urmă... liniște. In curînd vedem coborîndu-să pe scări ghinărarii noștri fără săbii și suduînd pe muscălește, iar grandirii înșirați pe două rînduri, drepti ca luminările și cu priviri batjocoritoare, le sluja puștile ca la împărați.

In aceiași noapte aruncați în căruți și călăuziți de călăreți am fost duși departe, tocmai în lagărul cel mare al Franțuzului.

lată-mă ostatec,... și-mi ziceam eū, de-acum s'a sfișit cu mine, miine aū să mă împuște ca pe un nitrebnic. Pe semne c'așa mi-a fost scris să mor păgănește! Nu mă temeam de moarte, ea mă deslega de suferinți, însă eram amărit c'o să'mi odihnească oasele în țară străină, ucis fără luptă. Ziua întia s'a strecurat cu pace, mi s'a părut atît de lungă!... noaptea n'am putut închide ochii de și cei-lalți muscali dormeau duși besmetici de beție.

A doua zi cam înainte de ameză, văd că vin înspre mine ciți-va Granari și făcîndu-mi semn cu mîna, mă chiamă afară. — Hait!... mi-am zis, de-acum *«daū ortul popei»* m'aū ales numaï pe mine pentru că m'am împotrivit lor. Trec eū pe dinaintea a o mulțime de corturi și pe unde treceam ostași veseli, mă arătau cu degetul, eū amușisem. — Așa chiteam — să vede că aū poruncă să mă schin-

guiască și de aceia rid, inchipuindu-se ce mutră o să fac înaintea caznei... — Cruzi măi sunt Cazacii, însă aceștia sunt și măi cruzi. Ast-fel tot mergînd, iată că am ajuns înaintea unui cort mare, mă uit eū și ce să văd... pe Gheneralul *Gniel*? sta în picioare sprijinit într'un hanger turcesc bătut cu pietre scumpe și adus ca o potcoavă de cal — Atunci am înțeles că Gheneralul, care cu bună samă o fi fost odată vr'un boer Moldovan 'ș'a adus aminte de mine, cînd la Mosc am tras cu pușca 'n el și că dorea acum cu mîna lui să-mi rețeze capul. Ș'apoi... tot de o moarte am să mor, m'am închinat înainte-î și așteptam să simt răceala tăișului. La această pocită a mea închinăciune, cu toți începură să se svîrcolească de ris, chiar și *Gniel*; eū mă făcusem mic cit un purice, mi se strinsese singele la inimă.

Văzînd că prea mă țin subt chinuri, îmi ridic fruntea în sus și cu dispreț privindu-î ținteș, le rostesc :

— De ce măi trăgănați? tăiați-mi odată capul să scap de voi. — *Romînul nu se teme de moarte*. — Ei își făceau seama și pace! — rîdeau ca nebunii și adunîndu-se 'mprejurul meu mă priveau ca pe o altă namilă... Unul din Granadirî ținînd în mîna o luminare de seū îmi băgă feștila subt nas, cerîndu-mi să-î dau — Minji de la Șandu Cazacu ¹⁾.

Eū auzîndu-l vorbind stricat Moldovenește am rămas ca trăsînit, îl privesc mirat și par'că mă-a luat o greutate de pe suflet, dîndu-mi curaj. — Granadirul îmi rosti de a doua oară :

— Na mînji...

— Ce mînji! îl întimpin eū, de unde să-ți dau?... nu cunosc pe Șandul Cazacu și nici n'am cai. Pe mine mă chiamă *Ion Topală* și sunt Moldovan, neaș Romîn. — Ai înțales?...

— Mînji, Cazac.

— Nu ți-am spus că n'am cai, sunt pedestraș și Romîn. — La vorbele mele, iată că un ostaș tînăr, frumos îmbrăcat în albastru ca ceriul și cu o mulțime de șireturi albe, s'apropie de mine și îmi vorbi de astă dată curat Moldovenește.

— Sete Romîne?... (*Siete Romano*)?...

— Eū m'am incrucit, de sigur 'l învățase *Gniel*, să-și bată joc de mine; voi să-î răspund, el iar mă întreabă dacă-mi e sete?

— Setea, ca setea, însă mi-î foame, mi-aū mas șoarecii la rișniță, dați-mi de mîncare.

— Mînjire... (*Mangiare*)...?

— Fie și mînjire, numai să molfăesc ceva, că sunt lihînit! — Și mări... iată ca toți grînarii cu *Gniel* și cei-lalți Polcovnici, se sfătuesc între ei mă privesc cu multă bună-voință, fac niște semne, boscorodînd ceva în limba lor. Aceasta se petrece în cite-va clipe, eū mă apropiu de ostașul cel oacheș, frumos îmbrăcat și-l întreb :

¹⁾ *Mange de la chandelle, Kosak*. — Cazacii nu cunoșteau luminările ci opaițul și cînd le cădeau la îndemînă luminări, ei întindeau seul pe pîne și-l mîncău, de aceia Francezii îi poreclău: *Mangeurs de chandelles*.

— Ești Romin ?

El îmi răspunde — *Talian*. — (*sono Italiano*). — Imi venea să'l sărut. — Și unde am început să vorbesc cu el, să-i povestesc pățaniile mele, cum am fost prins cu arcanul, și mă rugam de el să nu'mi tae capul că n'am făcut nici un rău. — Vedeam că mă pricepe, și nu prea, însă mai cu graiul, mai cu semnul am ajuns să ne înțelegem pe deplin.

În curînd m'am înfrățit cu toți. — Eū chitesc, imi spunea bătrînul că și *Talianul* și frantuzul avem aceiaș obîrșie.

Nici azi nu mă pot lămuri, cum de m'am înțales cu ei și cum mi-a fost peste puțină să mă pricep cu neamții sau cu muscalii!..

Și de unde mă așteptam să mă omoare, iată ca mi-au dat de mîncat, iar Ghinararul *Gniel* bătîndu-mă pe umeri și mîngiîndu-mă, imi grăi: *Bravo belea de-acu te țin* ¹⁾.

— Ține-mă cit vrei, îi răspund eū. — și unde am început cu nesăț a înfulica din o bucată de carne friptă, rupînd cu dinții din dărăbul de pine, alb ca laptele. — Ce să vă mai spun, după cite-va zile mi-au dat strae de-ale lor și mi-a pus în cap o obroacă de cele *Granadirești*, dar care să opra de-asupra urechilor. — De-aci încolo cu toți mă îngrijaū, par'că le-aș fi fost dăruit de suflet. Mi-au dat o harabă cu patru boi, ca să le-duc apă, să car de mîncare în lagăr și să le fac treabă. — Eram scăpat. — Cit privește pe cei-l'alți muscali, tovarăși de-ai mei, ci că i-a tot pornit în largul lumei.

În scurtă vreme m'am deprins așa cubei, că mă credeam acasă, nu mai făcem ochenie și nici nu stam de strajă. Imi păzeam la păscut boii și cîntam din cavalul croit în lemn de cireș. Nu mult după asta văd eū că în lagăr să petrece ceva neobișnuit, — mișcare, pregătiri și sgomot. — Întreb pe *Talian* ce este? — El imi răspunde :

— Vine Împăratul.

— *Napolion* ?

— Da.

— S'avem să'l videm ?

— Videm.

Însfirșit am să'l văd și eū pe Împăratul cel mare, la auzul căruea tremuraū atitea împărății! — Noaptea nu m'am odihnit ci tot mă gîndeam cum trebuie să fie împăratul cel uriaș?.. Dacă granadirii lui erau așa de înalți și voinici, cu bună samă că *Napolion* trebuia să fie cel puțin de două ori cit un granadir și călare pe un cal de abea să te uiți la el.

A doua zi toate oștile erau înșirate pe șesurile unui mare riū numit *Heleşteu* (*Elster*). — Era atita oaste cum n'am mai văzut în vieța mea; cit sunt cimpilele cele de întinse, până unde ceriul să atinge cu pămîntul, erau îngrămădiți pozdere de oameni, cari călari, cari erau pedestri sau cu tunuri, mulțime fără număr. — Eū stam la sfat cu *Granadirii* cei bătrîni,—de-odată cam dinspre soare-răsare, auzim noi un strigăt asurzitor de: *Ura!*.. *Ura!*.. Început-au muzicele

¹⁾ Cred că i-a spus următoarea frază: *Bravo belle action*.

să cînte atît de duios că 'mî rupea inima, ca un clocot isbucneaŭ uralele, pe cînd tunurile bubueaŭ sguinduînd văzduhul.

Vine Impăratul! strigară Granadirii, pornind în pripă spre rîndurile lor.

Eŭ cuprins de flori, gonindu'mî vulturește ochii, căutam să'l văd pe acel răsărit ca o stîncă de-asupra tuturor capetelor. — Aș!.. de unde?.. zăream un pilc mare de călăreți venind în umblet, ș'atita de strălucitori, că'ți lua ochii... Pe împăratul,.. nicăiri.

Strig eŭ Talianului celui oacheș :

— Unde-î Napolion?

— El îmi face semn cu mina înspre pilcul cel de Ghinărari înzeuați cu aur.

— Iată-î s'apropie, sunt colo, sunt ici, aŭ ajuns lingă mine, privesc, și ce să văd? un om mic, rotund la față, ras ca 'n palmă, cenușiu îmbrăcat și purtînd o căcialiță 'n curmeziși ca ne-oamenii.

— Acesta e Impăratul?.. mare minune!

Puțin măi la dreapta s'a oprit. — Ghinărarii descălecă 'n grabă, să răpăd sub un cort frumos împodobit și de-acolo se reîntorc lingă Napolion cu brațele 'ncărcate de nenumărate steaguri desfășurate. — În mijlocul unei tăceri de moarte, împăratul începu a vorbi; măi întii încet, apoi ridicînd din ce în ce glasul, graiul lui crește atît de lămurit și puternic că ți să făcea părul măciucă. — Pe măsură ce vorbea, par'că i se lumina fața, privirea lui era scăpărătoare și în jurul capului sclipea un cearcăn străveziŭ de văpaie, ca la sfinți. — Steagurile în virf cu vulturii de aur, sunt împărțite oștirea celei tinăre, — niște băițandri!.. De-odată împăratul să înălță 'n scările șalei și cu mina dreaptă întinsă spre mulțime le rosti rar trei cuvinte, pe care nu le măi pot uita = « *Vu le jure?* » (*Vous le jurez?*)? — Am simțit că mă cutremur; dacă mă-ar fi poruncit să mă arunc în foc, mă aruncam — să fi auzit sumedenia cea de oameni descoperiți și întinzînd brațele spre Impărat cum strigară — Jurăm... *hi... lampa lor* (adică *Nous le jurons! l'Empereur!*)

Numai atunci am priceput puterea acestui om, aveam cu toții lacrimi în ochi, și în suflet hotărîrea nețarmurită de-a învinge saŭ de-a muri.

— Iată cum am văzut pe Napolion, spaima tuturor Crailor!

* * *

Aici se opri bătrînul, rugîndu-mă să-î măi daŭ o ulcică de vin armaș, cică i să uscasse gîtul de atîta povestire.

După ce'și astîmpără setea, îmi rosti :

— Ei, de-acum să vezi cum am ajuns eŭ la cetatea cea măi mîndră ce-î zic *Paris* și de-acolo la Wăterläu.

V. COSMOVICI

ÎN LUXEMBURG

Luī Virgil Cioflec

*Ți-aduci aminte după ploaie ce albe străluceau la soare
Statuele străvechi și scumpe, și cit de drag ți-era cu mine
Să povestesti umblind sub ramuri de viața moartelor regine
Inmărmurite 'n piatra rece de-o biată mână peritoare? —*

*De-asupra lor porumbii vineți roteai voioși din vreme 'n vreme:
Părea că lor li este dată grădina asta toată 'n pază;
Și-arar o lacrimă de ploaie ca un diamant aprins de-o rază
Se desprindea căzînd cu sgomot din naltul unei diademe.*

*In straturî florile 'nclinate iar se nălțau cu bucurie,
Ș'n aer făr'-de-veste-atuncea lumina zilei liniștită
Se preschimba în fel de fețe ș'o clipă sta ca aiurită,
Pân' să'și recapete cuprinsul din noi divină-i armonie. —*

*Printre copacii jilavi încă, roiau copiii cu grămada,
Iar spre habuzul vechi, ții minte, cu fețele de plîns udate,
Cîți ingeri nu jăleai de soarta vre unei nave fărîmate
Care pornise pe furtună cu pînze albe de zăpadă?*

*Fanfarele sunau cu sgomot înșiorînd prelung platani
Sub umbra cărora voioase treceau eternele idile,
Născute dintr'o sărutare și moarte după zece zile...
Dară pe zilele acele cine din noi nu și-ar da anii? —*

*Curgea nedumerită vremea — și 'ntr'un firzii vestind că'i sară
O darabană 'n depărtare suna ca după bătălie,
Ș'atuncea, tresărînd din visuri, vedeam grădina că'i pustie
Și ne porneam și noi pe-acasă re'ntineriți de primăvară.*

*O vorbă îndemna o alta, ș'un gînd chema o amintire,
Ș'n toropeala asta dulce a noastre inemi amîndouă
Se 'ngemănau de duiosie cu două lacrimi de rouă...
Și azi abia dacă mai aflu de la străini de tine-o știre.*

D. ANGHEL.

CHRISTOS A ÎNVIAT!

«Ce mai e pîn'o 'nvia? Mai e de azi mîine și de mîine poimîine, ș'apoi în ailantă-s Paștile, măi Păltane, și ai să vezi tu cum îmi zice popa de cu sară: «Bucure, băiete mă, cînd îi gîndi că-s cu slujba pe sfirșite ș'o toca de axion, tu să ieși desagiū ai mari, să te repezi pîn' la biserică să-ți dai prescurile, să mi-le aduci acasă, — și ai să vezi, Păltane, pe Bucur, cînd s'o întoarce cu desagiū plini-plinuți, o parte pentru popa și alta pentru Bucur și o prescură o tai în două: jumătate ție-o sâr ție și jumătate lui Dolofan aștalalt, dacă n'o măi da cu capu, că m'a plesnit erī cu cornu 'n frunte, de vedeam stele verzī. Dar n'o fi vrut nici el, sāracu, că-i dau fin de-i rămîne dinainte și-l țesăl, ca pe-o fată mare. Parto Dolofane, și să nu te 'ncumeți să mă mai isbești cu capu tăū āla grosolan, de vrei să mînci prescură de Paști, că de unde nu, 'ți dau două lopeți de-a lungul spinării, și nu știū pe cine-o durea : lopata orī spinarea ta și-ai s'auzi pe mumă-ta Lunaia plîngîndu-ți de milă...»

Dolofan scutură din cap și se dete la o parte; știa el, că cu Bucur nu-i de glumit, cînd își trîntia pālăria pe ceafă și bătea țesala de pragul grajdului, s'o scuture de praf, apoi Bucur se ducea la el, își pleca capu 'ntr'o parte, ca să se poată uita 'n ochiū bouluī, il bătea încet cu dunga țesălī pe gît și îi zicea încă odată: «Bagă-ți mîntile 'n cap, Dolofane, de vrei să mînci prescură, că erī mi-ai învinetīt ochiū, de zicea Sanda, că m'a miruit popa c'o bucată de mesteacăn și-apoi de unde, că Păltan e mărturie, că m'ai oblojit tu cu ciungu tăū, oblojite-ar Maica Domnului să te oblojească!»

«Și Sanda crede mă, neghiobule, și eū n'aș vrea să creadă mă, că de unde știi tu, că ea nu mă-o fi avînd gîndu, ș'apoi tu gîndești, că eū am să mă 'nvechesc flăcăū? Hei! he! unu-i Bucuru Popiū și una o să fie și Sanda lui Bucuru Popiū.

«Doamne! măi boii tatiū, ce mai muiere am să fac eū din Sanda, să nu găsești în tot cuprînsul āsta, că Sanda-i fată din oameni de omenie și cu stare și Bucur încă-i flăcăū de lele, măi bouleniū tatiū măi, și mi-e dragă, ca voi de dragă... Și...

Ș'apoi... Frunză verde foi de nuc
 Frunză verde foi de nuc
 Mi-a cîntat un puī de cuc
 Mi-a cîntat un puī de cuc
 Mi-a cîntat din vîrf de fag
 C'am să iaū ce-mī este drag
 Mi-a cîntat din vîrf de-alun
 Cu mîndra să mă cunun...»

— Frumos măi cînți Bucure! Cine te-a învățat să cînți așa frumos? Bucur se 'ntoarce speriat.

În ușa grajdului, desculță, cu rochia prinsă 'n briū sta Sanda răzămată cu minile întinse de stîlpii uși și piciorușele se îndoiau pe pragul îngust, care n'o putea ține și cădea fata c'un picior cînd în grajd cînd în afară.

— «Bucure, știi de ce-am venit?

— Știi dacă 'mī vei spune, Sando!

— «Zicea tata c'a vorbit cu părintele să te duci tu cu grapa să ne grapi de mărăcinī o luncă, că s'ar fi dus tata, da ni-i bolnav un bou și o vom potrivi noi altă dată.»

— Să mă duc Sando, să mă duc, că știu că și badea, tată-tău, sare la ori-ce la nevoe. Ș'apoi e lunca ta, Sando, și pentru tine ce nu fac eu?

— Ia nu mai glumi atîta, Bucure, că știu eu că nu ți-e gîndu la mine, că părintele zice că-ți dă nu știu cite pogoane și bănet, că-i mult de cînd îl slujești.

— Să dea Dumnezeu, dacă mi-le dă mie, să fie ș'ale tale, Sando!

— Te duci Bucure... să umbli sănătos... știi care luncă? aia dela capu podurilor!

— Mă duc, mă duc... să dea Dumnezeu... știu cum să nu știu, c'am cosit-o de vr'o citeva ori.

Bucur înjugă boii; puse lui Piltan clopotul cel de cioaie, își împleti pleasnă la biciu, trînti grapa 'n car și plecă pe vale în jos trîsnind:

«Haida hai! boii tati, că ne-apucă sara».

Dar pe omul harnic nu-l apucă sara cu lucrul neisprăvit.

Bucur i'a netezit lunca lui badea Toader ca pe masă; iar badea Toader i-a mulțămît și i-a dat să închine din plosca cu rachii.

«Dumnezeu să-ți facă parte de tot cuprinsul, bade Toadere; sfintele Paști să-le ajungem cu bucurie și cu sănătate și Dumnezeu să ție și pe Sanda, că-i o fată, care n'are păreche doar nici în șapte sate!»

— Dumnezeu să te auză Bucure, și să-i dea Dumnezeu sănătate și fetii; de mine nu mai zic nimica, că-s bătrîn de aci-incolo, dar dacă v'o fi partea unu de alt, și o vrea și fata eu nu zic ba, că te cunosc băiat harnic și ai muncit destul pentru alta, e vremea să-ți agonisești și pentru tine și pentru muierea ta.

Pe Bucur îl podidiseră lacrimile de bucurie și-l cuprinse un înec în gît de nu putea zice nimic.

Și luă biciul și pălăria și eși din casă.

Badea Toader îl petrecu pînă la poartă.

— Spune-i Bucure, că-i mulțumesc părintelui de înlesnire și i-oî da și eu mină de ajutor, la ce m'o chema și...—badea Toader se apropie încet de flăcău șoptindu-i... — și cum zic, de vorba mea, cum v'o fi norocul...

— Cea Plăvane, haidați măi, că ne-așteaptă Popa.

* * *

Des de dimineață clopotele bisericeî sunău de sărbătoare, anunțînd învierea Domnului.

Cîrduri de oameni să grăbeau cătră sfîntul locaș, s'auză suferințele aceluia care s'a jertfit pentru omenire.

Bucur și luă haine noi și desagiî subsuoară și porni și el gîndindu-se mai mult la Sanda și la vorbele lui badea Toader, decît la prescurile popii.

În biserică se strecură printre mulțime și răsbi în altar, unde popa pregătia tocmai sfînta cumenecătură.

«Hristos a înviat, părinte Ioane!»

«Adevărat c'a 'nviat, Bucure și umple desagiî cît îi putea, că lingăul de cantor și paraclicerul au cărat vr'o 2 perechi.»

El își îndesă desagiî cu prescuri și întinzînd de ei printre oameni ca la jug, — așa îmbulzeală era în biserică, — să strecură afară.

Acasă luă patru colaci mari și se duse cu ei în grajd.

«Hristos a înviat boulenii tatiî că azi sunt Paștile pentru toată lumea și pentru voi și vă dă tata cite-o bucată de colac sârat, și ăilalți îi pune tata-'n fin să nu știe popa de ei, și Dumnezeu să bucure pe toată lumea cum a bucurat pe Maica Domnului, c'a înviat pe Cristos, și cum m'a bucurat pe mine!»

Că, măi Păltane, măi! ce ziceam eu, cînd îți spuneam ție și lui Dolofan, că'n dulcele ăsta, Sanda lui Toader o să fie Sanda lui Bucuru Popii?

GRUIA

— BALADĂ DIN POPOR —

Jos, sub nucul uriaș
 Gruia adormise —
 Doarme ca un copilaș
 Legănat de vise.

Paloșu-î atîrnă 'n cui
 Aninat de-o cracă —
 Murgul paște 'n voia lui,
 De urît să-î treacă.

«Scoală, Gruio, drag copil,
 Scoală Gruio dragă!
 Aă nu vezi cum vin tiptil
 Turcii și te leagă?»

«Turcii vin ș'aduc cu ei
 Funiî de mătase,
 Funiî răsucite 'n trei
 Și 'mpletite 'n șase.»

Vîntul bate cătinel,
 Pletele-î mîngîie —
 Turcii se 'ngrozesc de el,
 String de căpătîie.

Vîntul bate măi avan,
 Pleteleî sburlește;
 Turcii plîng: Aman! Aman! —
 Gruia se trezește.

«Măi, dar greu ce-am fost dormit»,
Zice și se miră
«Ori paiangeni aū venit
Și mă înveliră ?

«Ia să mișc puțin din mîni,
Poate m'oi desface —
Alelei, pui de păgîni,
Nu veniți încoace ?...»

Sar frînghiile în trei
Și pleznesc în șase —
Turcii fug ca vai de ei,
Fug cu moartea 'n oase.

Saltă Gruia și — hai-hai!
Sus pe cal s'aruncă,
Clocotă pe urma lui
Șapte văi și-o luncă.

Tropotă copitele,
Pulberea o scurmă, —
Turcii 'și pierd sările
Alungați din urmă.

Surpă Gruia schelele
Coborînd la vale —
Turcii 'și pierd giubelele
Și papucii 'n cale.

Dunării tac Turcii vad,
Trăznet este Gruia —
Șapte popi la Țarigrad
Cîntă : Aleluia !

Informațiuni literare și artistice

De la Academie.—Sesiunea generală a Academiei Române s'a închis Mercuri, în 2 Aprilie a. c. A fost viu și plăcut comentate hotărârile Academiei, prin cari a ales de membru activ al secțiunii literare pe d-l *Iovan Bogdan* și de membru corespondent al secțiunii literare pe d-l *Ovid Densușianu*. Importantă este și decisiunea de-a publica în editura Academiei lucrarea voluminoasă a destoinicului fclorist bucovinean *S. Fl. Marian* «Despre insecte în credința poporului». Diferitele premii literare au fost împărțite între domni *I. Slavici*, *Colonel Hirjeu*, *St. O. Iosif*, *P. Dulfu*, *Jean Bart*, *Dr Manicaticide*, *Il. Bărbulescu*, ear premiul pentru cărți didactice d-lor *Munteanu-Murgoci*, *Popa-Burcă* și *Adamescu-Dragomirescu*. Printre cărțile nepremiate sunt între altele: *D. Zamfirescu* («In rășboiu»), *Al. Davila* («Vlaicu Vodă»), *H. G. Lecca* («Ciinii») *Mihai Dragomirescu* («Teoria elementară a poeziei»), *I. Adam* («Sibarys»), etc.

«**Ilustrațiunea Română**», revista d-lui *L. Dăuș* a încetat de-a mai apare. Regretăm dispariția grabnică a conflatelui nostru.

Citim într'o revistă săptăminală următoarele:

«Este vorba ca numeroși admiratori și amici de-ai poetului *Alex. Macedonsky* să propună opera sa superbă la marele premiū Nobel.

Ideea este foarte nimerită și o sprijinim din suflet, personalitatea lui *Macedonsky* fiind strălucindă...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A apărut No. 2 Tom. I al «*Revistei Idealiste*».

Cărți primite.—*Ciura Alexandru*.—*Eminescu* și *Coșbuc*, note comparative. Blaș 1903. 1 vol. 8° 108 pp. — *Vasile E. Moldovan*.—*Dușmănie*. Roman. Sibiu 1903. 1 vol. 8° mic 112 pp.—*Alexandru Cazaban*.—*Incurcă-lume* (schite umoristice). București, Ed. tip. «Eminescu». 1903.

RĂSPUNSURI

A. M. Birlad. — Direcția în care vă manifestați d-v. e bună. Feriți-vă însă de banalități și fiți mai atent în alegerea cuvintelor — și nu sacrificați reguli elementare de gramatică numai de dragul rimei. Versuri ca:

Iar prin lanurile 'n spic
Ce tresar *diamantate* (?)
Fermecate
Blinde glasuri se *ridic*...

saū:

De pe deal încet *cobor*
Turmele către isvor..

Nu merg. Dar dacă în adevăr aveți foc sacru, o voință de fier și un dor de muncă nețarmurit, cum ne spuneți, — apoi nu putem de cit să vă felicităm, fiind incredințați că veți ajunge departe.

Glycera Nyon, Loco. — Așteptăm și altele — și poate vom alege ceva. *Celor-lalți*: In numărul viitor.